

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ І ПІДПРИЄМНИЦТВА**

АСПЕКТИ СТАБІЛЬНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ РИНКОВИХ ВІДНОСИН

**МАТЕРІАЛИ XVI МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
(24 травня 2021 року)**

**Умань
Видавець «Сочінський М.М.»
2021**

**УДК 330(063)
А90**

Рекомендовано до друку вченою радою Уманського національного університету садівництва (протокол №5 від 04.03.2021 року)

Редакційна колегія:

О. О. Непочатенко – доктор економічних наук (відповідальний редактор);
Ю. О. Нестерчук – доктор економічних наук (заступник відповідального редактора);
М. І. Мальований – доктор економічних наук;
Л. Ю. Мельник – доктор економічних наук;
С. Ю. Соколюк – кандидат економічних наук;
О. Г. Пенькова – доктор економічних наук;
Р. П. Мудрак – доктор економічних наук;
О. Т. Прокопчук – кандидат економічних наук;
Ю. В. Улянич – кандидат економічних наук (відповідальний секретар).

*Автори вміщених матеріалів висловлюють свою думку,
яка не завжди збігається з позицією редакції.*

А90 **Аспекти** стабільного розвитку економіки в умовах ринкових відносин : матеріали XVI міжнародної науково-практичної конференції. (24 травня 2021 р.) / за ред. О.О. Непочатенко. – Умань : Видавець «Сочінський М.М.», 2021. – 148 с.

ISBN 978-966-304-411-8

Збірник містить доповіді викладачів та вчених, які були розглянуті на XVI Міжнародній науково-практичній конференції «Аспекти стабільного розвитку економіки в умовах ринкових відносин», що відбулася 24 травня 2021 року в м. Умань. У наукових матеріалах висвітлюються питання стабільного розвитку економіки в умовах ринкових відносин.

Розраховано на аспірантів, викладачів, наукових співробітників та фахівців, які займаються питаннями розвитку економіки.

УДК 330(063)

ISBN 978-966-304-411-8

© Уманський національний
університет садівництва, 2021

<i>Уланчук В.С., Жарун О.В.</i> Показники статистичного вивчення підприємництва	115
<i>Уманська В.Г.</i> Методика аналізу оборотних активів підприємства	119
СЕКЦІЯ 5. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ МЕНЕДЖМЕНТУ В ГЛОБАЛЬНОМУ КОНКУРЕНТНОМУ СЕРЕДОВИЩІ	122
<i>Ратушняк О. Г., Лялюк О. Г.</i> Модель підтримки прийняття рішення щодо вибору збутової стратегії підприємства	122
СЕКЦІЯ 6. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ, ТЕНДЕНЦІЇ, ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО ТА ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ В КРАЇНІ	124
<i>Ціватий В.Г.</i> Розвиток туристичних регіонів України та історико-культурний туризм: креативні індустрії та інституціональна діаспорологія	124
СЕКЦІЯ 7. СОЦІАЛЬНІ, ІНФОРМАЦІЙНІ, ФІЛОСОФСЬКІ ТА ПОЛІТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ	127
<i>Аксьонов В.В., Халявка В.В., Мельниченко М.В.</i> Значення та показники використання вантажного автотранспорту	127
<i>Бурлай О.Л., Охрименко Б.О.</i> Роль людського капіталу в контексті інноваційного розвитку	129
<i>Коротєєв М.А.</i> Оцінка зайнятості трудового потенціалу села у неформальному секторі економіки України	132
<i>Ліщук Р. І.</i> Математична постановка задачі комівояжера з використанням методу Монте-Карло	134
<i>Мазур Ю.П.</i> Перспективи комп'ютеризації виробництва продукції рослинництва	136
<i>Смолій Л.В., Славінський В.П.</i> Форми та тенденції нерівності у стані людського розвитку	138
<i>Сологуб М.П.</i> Перспективи соціально-економічного розвитку Черкаської області у фактах та цифрах	140
СЕКЦІЯ 8. ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ	
<i>Пономаренко О.В.</i> Ефективні шляхи інтеграції очних та дистанційних форм навчання у формуванні іншомовної професійної компетенції	143
<i>Радзіховська Ю.М.</i> Орієнтири розвитку системи освіти України за сучасних умов	145

Стратегічного напрямку: дотримуватись вибраного курсу на євроінтеграцію, активніше використовувати зарубіжний досвід; впровадити середньострокове бюджетне планування, що дозволить реалізовувати відповідні економічні та соціальні програми; визначити чіткі межі реалізації конкретних реформ.

Поточного напрямку: активізувати діяльність контролюючих фінансових та правоохоронних органів за тіньовими потоками та корупційними проявами; оптимізувати діючі соціальні нормативи; активізувати роль громадських організацій щодо механізмів формування та виплати коштів домогосподарствам, в тому числі відправлення працівників у вимушену відпустку без збереження заробітної плати; впорядкувати виплати соціальних пільг.

Доходи домогосподарств є важливим соціально-економічним індикатором суспільного розвитку будь-якої країни, а їх диференціація обумовлює розшарування за майновим статком. Дослідження дозволило виявити рівень цієї диференціації, який, загалом, не відображає вітчизняних реалій у порівнянні з офіційними статистичними даними.

Список використаних джерел:

1. Людський розвиток в Україні: історичний вимір трансформації державної соціальної політики / за ред. Е.М. Лібанової; Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України. К., 2014. С. 215.

Показники статистичного вивчення підприємництва

Уланчук В.С., професор

Жарун О.В., доцент

Уманський національний університет садівництва

Розвиток підприємництва, його “піки” та “падіння” у сфері ділової активності є об’єктом ризик-менеджменту, а відповідно - моніторингу в ринковій економіці. Сучасна статистика виступає “німим” спостерігачем процесів розвитку підприємництва, часто мовою цифр говорячи більше багатьох експертів. Водночас адміністративний та бізнес-менеджмент підприємництва потребує якісного набору показників, які подібно до маркерів у медичній діагностиці забезпечують надійну інформаційну підтримку управлінських рішень у підприємстві, а також статистичний моніторинг ефективності цих рішень.

Методологічні підходи до визначення набору показників статистичного дослідження об'єкта мають базуватися на основних цілях та відповідних підходах до побудови моделей управління об'єктом. Саме ці підходи визначають методологічну обґрунтованість вирішення проблем у сфері підприємництва. Сучасна теорія управління налічує більше десяти підходів, серед яких найбільш поширеними є системний, ситуаційний, поведінковий, адміністративний, кількісний, нормативний, процесний, функціональний, маркетинговий, динамічний, комплексний. Аналіз теорії та практики менеджменту підприємницької діяльності показує, що домінуючим підходом державного управління у сфері підприємництва є адміністративний та програмно-цільовий, у сфері бізнес-менеджменту - функціональний, процесний та ситуаційний. Саме ці підходи мають визначати, на нашу думку, зміст і структуру відповідних баз даних статистики підприємництва.

Розглядаючи діяльність суб'єктів підприємництва як складну динамічну систему, у національних статистичних службах європейських країн використовують комплекс взаємопов'язаних показників, які характеризують їх статистику - теперішній стан і структуру на макрорівні, а також оцінюють динаміку та перспективи розвитку. Відповідний комплекс статистичних характеристик може бути розподілений на такі основні модулі:

- кількісні показники, що характеризують ресурси, витрати та результати діяльності. Їх отримують за допомогою структурних обстежень підприємств (structural business statistics). Основним інструментом таких обстежень в Україні є звітність за формою №1-підприємство "Звіт про основні показники діяльності підприємства";

- кількісні показники для оцінювання динаміки розвитку, зокрема динаміки виробництва і реалізації продукції, цін на неї. Цей модуль формується у рамках короткотермінової статистики підприємств (short-term business statistics). Статистичним інструментарієм для відповідних обстежень є щомісячна та щоквартальна звітність підприємств, за даними якої розраховують індекси виробництва і реалізації продукції, цін тощо;

- якісні характеристики для оцінювання кон'юнктури ринку та побудови короткотермінових прогнозів ділової активності підприємств у різних видах діяльності. В Україні, за аналогією до інших європейських країн, їх отримують внаслідок проведення кон'юнктурних обстежень ділової активності у формі анкетних опитувань керівників підприємств різних видів діяльності.

Зважаючи на особливості обліку та звітності суб'єктів підприємницької діяльності - фізичних осіб-підприємців (СПД-ФОП), переважну їх частку у підприємстві за кількістю суб'єктів, а також специфіку діяльності та внеску в національну економіку фінансових установ, окремими модулями в організації вітчизняної статистики підприємництва можна вважати:

- показники діяльності СПД-ФОП, які органи державної статистики в Україні отримують на основі адміністративних даних Державної податкової служби, вибіркового обстеження СПД-ФОП;

- показники діяльності банківських установ, страхових компаній, недержавних пенсійних фондів, отриманих на основі агрегування адміністративних даних Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку.

Вивчення існуючої методології та практики статистичного оцінювання розвитку підприємництва дає підстави сформулювати висновок, що вона значною мірою реалізовує основні загально-наукові та філософські принципи пізнання, а саме: оцінка поточного стану та динаміки розвитку об'єкта, поєднання кількісних та якісних оцінок у дослідженні; можливість здійснення міжрегіональних, міжгалузевих, міжнародних порівнянь Помітним поступом вітчизняної статистики у забезпеченні якості "продуктової лінійки" вивчення підприємництва є публікації стандартних звітів з якості відповідно до рекомендацій Євростату та принципів діяльності Держстату України.

У реалізації програмно-цільового підходу в регулюванні підприємництва своєрідною "білою плямою" у вітчизняній статистиці залишаються показники, які характеризують рівень виконання національних та регіональних програм підтримки підприємництва. Такими показниками є, зокрема, обсяг бюджетних коштів, спрямованих на фінансово-кредитну підтримку суб'єктів підприємництва, ефективність їх використання, у тому числі за такими критеріями як кількість прийнятих на новостворені робочі місця, кількість об'єктів інфраструктури підтримки малого та середнього підприємництва, площа земельних ділянок, наданих суб'єктам підприємницької діяльності для розвитку бізнесу тощо.

Системний підхід до формування сукупності показників статистики підприємства, а також узагальнення вітчизняного та зарубіжного досвіду теорії і практики їх побудови дає підстави сформулювати такі основні положення

щодо формування їх переліку:

1. Доцільність будь-якого показника чи їх групи у статистиці підприємства має обумовлюватись попередньо визначеним основним завданням цієї галузі статистики. Такими завданнями є агрегована оцінка економічного стану суб'єктів підприємства, динаміки та прогнозування їх розвитку, конкурентоспроможності. Більш детальний перелік визначається інформаційними потребами головних зовнішніх та внутрішніх користувачів

2. Комплекс показників статистики підприємства, орієнтований на інформаційні потреби аналітичних служб різного рівня, має враховувати поєднання елементного, функціонального та процесного підходів до статистичного аналізу. Елементний підхід передбачає, що основними елементами такого аналізу є ресурси, процеси і результати підприємницької діяльності. Функціональний підхід орієнтується на вивчення функціональних сфер діяльності підприємств, якими є маркетинг, виробництво, інновації, фінанси, кадри. Процесний підхід орієнтується на реалізацію основних функцій аналізу: оцінювальної, діагностичної, прогнозної.

Проведене дослідження та його результати дають підстави сформулювати такі висновки.

1. Вітчизняна статистика підприємства активно розвивається завдяки впровадженню загальнонаукових і власне статистичних методів, концептуальних положень, адаптації відповідних статистичних продуктів до міжнародних стандартів з якості. Водночас у статистичних публікаціях як загальнодержавного, так і регіонального рівня з питань підприємства бракує відображення цього об'єкта як цілісної, складної та динамічної системи з використанням як міжгалузевих, так і галузевих індикаторів розвитку підприємства у різних видах економічної діяльності. Проблемою залишається недостатній обсяг або відсутність показників регіональної статистики підприємства (наприклад, за видами економічної діяльності) на рівні великих міст та обласних центрів в Україні.

2. Системотворчими ознаками у формуванні комплексу показників статистики підприємства мають виступати основні методологічні підходи (процесний, функціональний та елементний) до статистичного аналізу підприємства, а також основні складові та рівні досліджуваного об'єкта. Як приклад реалізації цих підходів у статті запропоновано основні складові статистичної бази даних про підприємство, а також відповідні тематичні групи

показників

3 . Моніторинг показників, які забезпечують програмно-цільовий підхід до управління підприємницькою діяльністю, а також дослідження досвіду європейських країн у вивченні бізнес-економіки, показують, що перспективними напрямками розвитку статистики підприємництва є включення у відповідні статистичні роботи та публікації: а) програмних показників підтримки підприємництва; б) показників-індикаторів виконання відповідних програм; в) показників бізнес-демографії.

Методика аналізу оборотних активів підприємства

Уманська В.Г., к.е.н., доцент

Черкаський національний університет ім. Богдана Хмельницького

Оборотні активи займають значну частку в загальній валюті балансу. Це наймобільніша частина капіталу, від стану і раціонального використання якого залежать результати господарської діяльності і фінансовий стан підприємства.

Основна мета аналізу оборотних активів – вчасне виявлення й усунення недоліків керування оборотним капіталом і знаходження резервів підвищення інтенсивності та ефективності його використання.

В даний час існує досить велика кількість методик і підходів до аналізу стану і використання оборотних активів підприємств. Так, в методиці Савицької Г.В. [1, с.174] розглянута система показників, необхідна для дослідження ефективності використання оборотних активів, висвітлено напрямки факторного аналізу. Фабіянська В. Ю. [2, с.345] основний акцент в аналізі здійснює на оцінку ефективності використання оборотних коштів. Методика ряду інших авторів містить сучасний підхід до аналізу оборотних активів в частині оцінки груп вкладень коштів в оборотний капітал в залежності від ступеня ризику.

Аналіз методичної і наукової літератури дозволив виділити такі напрями аналізу оборотних активів: аналіз динаміки складу і структури оборотних коштів: за статтями активу балансу; за ступенем ліквідності; аналіз використання оборотних коштів у виробничій діяльності; оцінка використання матеріальних оборотних активів; аналіз складу і руху дебіторської заборгованості; оцінка грошового потоку і використання грошових коштів; комплексна оцінка ефективності використання поточних активів.

